

Bijlage 1: Uitwerking Motie 12A 'Utrecht pakt kansen' (Pilot energieneutrale woonkern op waterstof)

Aanleiding

Eind januari 2020 is het programmaplan Energietransitie 2020-2025 door Provinciale Staten vastgesteld. Daarbij is de motie 'Utrecht pakt kansen' ingediend en aanvaard. Hierin roepen PS het college op 'een kleine kern op te zoeken met draagvlak om mee te werken aan een pilot zodat een woonkern energieneutraal kan worden gemaakt met waterstof. Daarbij ook te inventariseren met alle relevante partijen, of en onder welke voorwaarden een pilot gestart kan worden, waarbij de lokaal opgewekte (wind- en zon) energie wordt opgeslagen door middel van waterstof en de kern op onder meer deze wijze energieneutraal gemaakt kan worden.'

In deze notitie informeren wij u over de uitkomst van de inventarisatie en geven we aan op welke manier we de mogelijkheden verder willen verkennen.

Inventarisatie gemeenten

Naar aanleiding van de motie is contact opgenomen met alle 26 gemeenten. Gevraagd is hoe ze aankijken tegen een pilot voor een woonkern op waterstof, of ze hier al mee bezig zijn en/of ze hierin interesse hebben.

De helft van de gemeenten heeft interesse om de ontwikkelingen op het gebied van waterstof in de gebouwde omgeving te volgen. Zes gemeenten hebben aangegeven in gesprek met de provincie te willen; naar aanleiding daarvan heeft er een gemeenschappelijk overleg plaatsgevonden. Vier van de zes gemeenten (Stichtse Vecht, Vijfherenlanden, Renswoude en de vierde gemeente wil niet genoemd worden) hebben interesse in een eventuele pilot.

Kabinetsvisie waterstof in relatie tot de gebouwde omgeving

Eind maart heeft de minister van Economische Zaken (EZK) de Tweede Kamer geïnformeerd over het standpunt van het kabinet ten aanzien van waterstof. De rijksoverheid blijkt groots in te willen zetten op waterstof, waarbij de focus de komende jaren ligt op de industrie en mobiliteit. Tegelijkertijd ziet het kabinet op lange termijn ook mogelijkheden voor de inzet van waterstof in de gebouwde omgeving en baseert zich daarbij op onderzoek dat begin maart door [TNO](#) is gepubliceerd. Daarbij dient er wel nog over een aantal zaken duidelijkheid te komen: "Conclusie van dit onderzoek is dat de potentie er is, maar dat er nog belangrijke vragen zijn rond **toepasbaarheid, veiligheid, beschikbaarheid, duurzaamheid en betaalbaarheid**. De komende jaren wordt gewerkt aan het beantwoorden van deze vragen. Doel is om de randvoorwaarden voor het veilig toepassen van waterstof in de gebouwde omgeving op orde te krijgen. De verwachting op basis van de huidige plannen is dat er pas na 2030 significante volumes (groene) waterstof beschikbaar zullen zijn".

Lopende pilots met waterstof in de gebouwde omgeving

In de periode 2020-2025 wordt een aantal gerichte pilots gerealiseerd, waarbij EZK een monitorende rol vervult: Stad aan 't Haringvliet, Rozenburg-Rotterdam en Hoogeveen waarbij de insteek is om zoveel mogelijk kennis op te doen. Voor het faciliteren hiervan wordt waar nodig ruimte gecreëerd in wet- en regelgeving. Er volgen richting 2030 mogelijk nog meer en grotere pilots. Ook de lessen uit grootschalige projecten in het buitenland, zoals het H21 project in het Verenigd Koninkrijk, waar Noord-Engelse steden zoals Leeds voorbereidingen treffen om geheel over te schakelen van gas op duurzame waterstof voor de verwarming van huizen, worden gevolgd. Daarnaast is er nog een aantal pilots waar de rol van EZK niet helemaal duidelijk is. Onderstaand worden de pilots benoemd en via de link kunt u lezen wat ze inhouden.

- [Stad aan t Haringvliet](#) (*Een heel dorp aardgasvrij in 2025*):
- Flat in [Rotterdam-Rozenburg](#);
- [Hoogeveen](#);
- [Greenvillage Delft](#);
- [Lochem](#) (Gelderland);
- [Oterleek](#) (Noord-Holland) en Oosterwolde (Friesland).

Verkenning netbeheerder

Met netbeheerder Stedin (werkzaam in de provincie Utrecht) is gesproken om aanvullende informatie te verkrijgen op de '[Workingpaper Waterstof](#)' die in februari jl. is verschenen. Stedin wil ervaring opdoen met waterstof en werkt daarom mee aan de pilots in Stad aan 't Haringvliet en Rotterdam-Rozenburg. Stedin ziet mogelijkheden voor de inzet van waterstof in de provincie, maar geeft aan dat dit op korte termijn niet speelt (in lijn met de visie van het kabinet). Stedin geeft aan dat aan een pilot iets vernieuwends moet zitten en noemt daarbij het voorbeeld van een aantal boerenbedrijven die verspreid liggen in een gebied van ongeveer 5 km.

Afstemming NMU

Ook met de natuurfederatie Natuur en Milieu Utrecht (NMU) is contact opgenomen. De NMU erkent het probleem met de teruglevering van de duurzame energie door agrariërs en ziet ook dat ze onvoldoende gebruik maken van hun daken om deze maximaal van zonnepanelen te voorzien. Ze zien drie mogelijke oplossingen: aanpassing van het net samen met de netbeheerder (zoals nu gebeurt bij New Grid on the Block), opslag door middel van een accu of batterij en de omzetting van elektriciteit naar waterstof. Een verdere verkenning naar de mogelijkheden van waterstof op dit specifieke gebied lijkt interessant voor de NMU.

Aanbod waterstofproductie

Zowel in Nieuwegein als op bedrijventerrein Lage Weide in Utrecht vinden de 'voorbereidingen' plaats voor de productie van waterstof. Bij de locatie in Nieuwegein heeft KWR met dochterbedrijf Hysolar en aannemer Schotman het initiatief genomen. Voor de locatie in Lage Weide zijn de gemeente Stichtse Vecht en het Energiecollectief Utrechtse Bedrijven (ECUB) de initiatiefnemers voor de productie-unit. De gemeente Stichtse Vecht wil een aanjagersrol vervullen op deze locatie. Voor beide locaties geldt dat de primaire productie bedoeld is voor de inzet voor mobiliteit.

Conclusie en vervolgacties

Op basis van bovenstaande verkenning concluderen wij dat het uitvoeren van een pilot naar het energieneutraal maken van een woonkern in de provincie Utrecht onvoldoende meerwaarde heeft naast de pilots die al worden uitgevoerd. Desalniettemin zien wij voldoende aanknopingspunten om de volgende activiteiten op te pakken:

- **Pilots 'energie neutrale woonkern op waterstof' volgen**
Het uitvoeren van een pilot is gericht op het opdoen van ervaringen met nieuwe methodes, technieken en werkwijzen en heeft in het algemeen het karakter van 'iets vernieuwends'. We willen er iets van leren, iets onderzoeken. Omdat we graag willen leren van de pilots die al worden uitgevoerd, gaan we samen met de gemeentes de ontwikkelingen in onder andere Stad aan 't Haringvliet nauw volgen (bijvoorbeeld door een kennissessie te organiseren).
- **Verdere verkenning naar de inzet van waterstof samen met agrariërs**
De problematiek rondom de teruglevering van duurzame stroom bij agrariërs wordt deels opgepakt met het project 'New Grid on the Block' in de gemeente Bunnik, Wijk bij Duurstede, Houten en Utrechtse Heuvelrug. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat er onvoldoende gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om daken volledig te benutten voor zonnepanelen. Als dat wel zou gebeuren, snijdt het mes aan twee kanten; enerzijds wordt er meer duurzame energie opgewekt, en anderzijds biedt dit wellicht ook de mogelijkheid om lokaal waterstof te produceren en te gebruiken als vervanger voor aardgas. Daar komt bij dat er agrariërs zijn die na (moeten) denken over bedrijfsbeëindiging en op zoek zijn naar een alternatief. En ook de netbeheerder heeft voorzichtig aangegeven mogelijkheden te zien voor een pilot met een beperkte hoeveelheid agrariërs binnen een bepaald gebied. Dit probleem speelt waarschijnlijk niet alleen in Renswoude en Lopik, maar ook op andere plekken in de provincie. Deze afwegingen maken een verdere verkenning naar de mogelijkheden van waterstof voor het buitengebied interessant.